

Aika: Tiistai 26.1.2021 klo 14.00 – 16.26.

Paikka: **Etäkokous Teams-etäyhteydellä**

Läsnä:	Justus Mollberg, puheenjohtaja	Vasemmistoliitto
varsinaiset jäsenet	Arzu Caydam-Lehtonen	Sosiaalidemokraatit
	Niina Halonen-Malliarakis	Vihreät
	Kaija Hietanen	Perussuomalaiset
	Pirkko Hyvärinen	Helsingin Reumayhdistys ry
	Pia Hytönen	Kokoomus
	Kristiina Karhos	Helsingin ja Uudenmaan neuroyhdistys ry
	Susanna Haapala	Kynnys ry
	Sari Sepponen	Kehitysvammatuki 57 ry
	Ann-Cristie Mattson	Psykososiaalinen föreningen Sympati rf
	Ibrahim Milanovic	Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry
	Aulikki Rautavaara	Uudenmaan munuais- ja maksayhd. Uumu ry
	Anneli Salmevaara	Helsingin Kuuloyhdistys ry
	Leena Simola-Nikkanen	Helsingin Invalidien Yhdistys ry
	Samuli Tsupari	Vammaisten lasten ja nuorten Tukisäätiö

Kaupungin pysyvät asiantuntijat

Tiina Larva	Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Heidi Halkilahti	Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala
Anne Nissinen	Kaupunginkanslia, neuvonta
Pirjo Tujula	Kaupunkiympäristön toimiala
Jonna Weckström	Sosiaali- ja terveystoimiala
Tiina Lappalainen	Kaupunginkanslia, vammaisasiamies, sihteeri

Vierailijat erityissuunnittelija Stina Högnabba, Helsingin kaupunki ja Outi Paulig, vanhusneuvoston sihteeri.

1.

Kokouksen avaus ja päätösvaltaisuus

Puheenjohtaja avasi kokouksen klo 14.00 ja toivotti osallistujat tervetulleiksi ja totesi kokouksen päätösvaltaiseksi.

2.

Osallistujien toteaminen

Osallistujat esittäytyivät.

3.

Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin.

4.

Tiedoksi edellisen kokouksen [muistio](#)

Hyväksyttiin.

5.

Muistion tarkastajat

Muistion tarkistajiksi valittiin Samuli Trupari ja Aulikki Rautavaara.

6.

Ajankohtaista Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen (HYTE)-työstä

Kaupunkistrategiayksikön erityissuunnittelija Stina Högnabba esitteli Helsingin hyvinvoinnin ja terveyden edistämistyötä. Terveydenhuollon lainsäädäntö ohjaa kaupunkia edistämään kaupunkilaisten hyvinvointia ja terveyttä. Hyvinvoinnin ja

terveyden edistäminen (=hyte) on ollut yhteistyörakenteen luomisen osalta valtuustokauden kärkihanke. Seuraavalla valtuustokaudella työ jatkuu osana kaupungin johtamisrakennetta.

Valtuustokaudella on luotu hyte-työn johtamis-, koordinaatio- ja yhteistyön rakenne ja toimintamalli. [Hyvinvointisuunnitelma](#) hyväksyttiin kesällä 2019, siinä on 6 eri painopistettä, 26 tavoitetta ja 110 toimenpidettä.

Seurantavälineenä on hyvinvointikertomus: [Stadin Hyte-barometri](#), joka kertoo vuosittain väestön hyvinvoinnin ja terveyden kehityksestä. Hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen ohjausryhmä on vastuussa toimialojen yhteistyöstä. Toteutumisen mittarina olevat väestötilastojen tulokset näkyvät vasta viiveellä. Korona on hidastanut useita kehittämistehtäviä, mm. mielenterveyspalveluja on kehitetty ja Helsingissä on isoja alueellisia eroja. Usein hyvinvointivaikutukset ovat laajoja, mm. koettu toimeentulo vaikuttaa koettuun elämänlaatuun ja elintapoihin.

Hyte-toimenpiteissä on painotettu vuodelle 2021 erityisesti nuorten harrastamista ja ikäihmisten liikkumista. Jos Sote-uudistus menee eduskunnassa läpi, on sillä vaikutusta kaupungin toteuttamaan hyte-työhön. Valmistelussa on seuraavan valtuustokauden hyvinvointisuunnitelma, jonka sisällön halutaan ohjaavan ja vaikuttavan kaupungin talouteen. Siihen tarvitaan konkreettisia teemoja yhdenvertaisuuden ja ihmisoikeuksien toteuttamiseen.

Käydyssä keskustelussa tuotiin esiin vammaisneuvoston näkökulmasta asioita ja ilmiöitä, jotka tulisi huomioida kaupungin uuden hyvinvointisuunnitelman valmistelussa:

- Soveltavan liikunnan harrastamisen edistäminen on tärkeää. Erityisesti, kun korona-aikana liikuntapaikat ovat olleet kiinni, se on passivoinut kaupunkilaisia, joilla on vamma tai pitkäaikaissairaus, jos he eivät ole voineet mennä omatoimisesti esim. hiihtämään.
- Todettiin että seuraavaan kaupungin strategiaan ja läpileikkaavasti kaikkiin ohjelmiin tarvitaan mainintoja vammaisista ja toimimisesteisistä kaupunkilaisista ja heidän huomioimisesta. Ehkäisevä työ jää kaupungille, jos Sote tulee voimaan ja esim. kuntoutuspalvelut siirtyvät soten vastuulle. Huomiota on kiinnitettävä ennaltaehkäisevään kuntoutukseen, jota tarvitaan vammaisille kaupunkilaisille ja he tarvitsevat mukaan myös avustajan.
- Vammaisten kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia edistää se, että he voivat toimia ja osallistua, jos kaupunki on oikeasti esteetön ja saavutettava.
- Hyvä, että hyte-työn verkostoissa on mainittu vaikuttamiselimet. On tärkeä, että vammaisneuvoston edustajia on suunnitteluvaiheessa mukana erilaisissa terveyttä ja hyvinvointia valmistelevissa työryhmissä ja työpajoissa. Eri ikäisten, lasten, nuorten työikäisten, iäkkäiden vammaisten ja pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten osallisuus ja ihmisoikeudet tulee tehdä näkyväksi ja ymmärrettäväksi. Hyvä, että vammaisneuvoston edustajia on ollut mukana esim. liikkumisohjelman alaryhmässä ja liikenneturvallisuuden työpajassa.
- Kaupungista puuttuu vesiliikuntatila, joka mahdollistaisi erinomaisen liikuntamuodon eri tavoin vammaisille sekä ikääntyneille kaupunkilaisille. Vesiliikunta edistää terveyttä ja myös erityisuimakortti on tarpeen. Uiminen pitää

tehdä helpoksi ja edulliseksi, joka alentaa kotona nyhjöttävien ”sohvaperunoiden” kynnystä osallistumiseen, jos heillä ei ole varaa liikkua. Uiminen vaikuttaa myös henkiseen hyvinvointiin ja fyysiseen oloon parantavasti.

- Kaikilla vammaisilla ja pitkäaikaissairailta kaupunkilaisilla on terveyttä jäljellä, joten pitäisi edistää myös jäljellä olevaa terveyttä. Se voi edellyttää vähän eri asioita ja soveltavia toteutuksia, jotka pitää tuoda esiin.
- Vammais- ja pitkäaikaissairausjärjestöjen ja -yhdistysten rooli ja merkitys tulee tuoda enemmän esiin itsehoidossa ja siihen motivoinnissa. Oman kunnan ylläpito ei ole niin yksinkertaista, kun liikkumaan lähteminen on vaikeaa.
- Kaupungin ennaltaehkäisevissä palveluissa tärkeää on pitkäaikaissairaiden kaupunkilaisten hyvä perusterveydenhoito niin, että sairaus on niin hyvässä kunnossa, että se vähentää erikoissairaanhoidon tarvetta.
- Lasten ja nuorten lisäksi mielenterveyspalveluja tarvitseva myös aikuiset ja iäkkäämmät. Korona on aiheuttanut traumoja, joista selviytyminen menee monta vuotta. THL:n selvitys osoittaa, että vaikutukset ovat suuremmat vammaisille. Erityisesti kehitysvammaisille henkilöille, jotka eivät ymmärrä mikä korona on. He ovat olleet tiiviisti kodeissaan, päivätoiminta ollut katkolla, osalla ei ole taitoa osallistua etäyhteydellä. Kaupungilla tulee olla keinoja ottaa kontaktia ja tukea yksin asuvia kehitysvammaisia henkilöitä, kiinnittää huomiota heidän mielenterveyteen ja auttaa tarvittaessa.
- Lisäksi toivottiin, että kaupunki synkronoisi paremmin yhteen kaupungin monia eri ohjelmia, joissa edistetään terveyttä, hyvinvointia, yhdenvertaisuutta, ihmisoikeuksia ja tasa-arvoa. Tärkeää, ettei tule päällekkäisyyttä tai siiloutumista ja, että nämä tukevat toisiaan. Myös esteettömyyslinjauksia voisi nostaa mukaan eri ohjelmiin.

Lopuksi todettiin, että jatkossa hyte-työssä on tärkeä nostaa erityisryhmien tilanne esiin ja sopia konkreettiset toimenpiteet. Vammais- että vanhusneuvostojen esiin nostamat tarpeet tulee ottaa mukaan sekä uuden kaupunkistrategian tietopohjan, että hyvinvointiohjelman valmisteluun.

7.

Kaupungin toimialojen ajankohtaiset kuulumiset

Vammaisneuvoston pysyvät asiantuntijat toimialoilta kertovat ajankohtaisista asioista toimialoilta.

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala: Kaupunki aloittaa valmistelevaan uutta tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa, jossa kuullaan myös vammaisneuvostoa, samoin kuin kaupunkilaisia, asiantuntijoita ja kokemusasiantuntijoita. Suunnitelmat kannatta liittää käynnissä oleviin painopisteisiin ja perustyön tekemisiin, että ne menevät eteenpäin ja toteutukseen.

Ulkoliikuntapaikkojen henkilöstön koulutusta siirretään siihen, että ne voidaan toteuttaa läsnäkoulutuksena.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala: Jokaisessa yksikössä valmistellaan kaikkia osallistavasti yksikköjen yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmia. Meneillään on varhaiskasvatuksen organisaatiouudistus, nyt toimitaan seitsemässä suurpiirissä. Perusopetusta työllistää oppivelvollisuuden laajentaminen 18 ikävuoteen. Tarvitaan panostusta lapsen ja nuoren opinpolun vahvistamiseksi kaikilla asteilla, ettei tule

tippumista. Nuorten siirtymistä tuetaan toiselle asteelle ja opinto-ohjausta vahvistetaan. Etäopiskelu toisella asteella työllistää. Opiskelijahuollon tarpeet ovat isoja ja mielenterveyspalveluilla on iso rooli. Kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun opetussuunnitelmaa laaditaan.

Keskustelussa nostettiin esiin tarve huomioida perusopetuksen iltapäivähoito ja erityislasten lisäresursoinnin ja avustajan tarve.

Kaupunginkanslia: Koronaneuvonta työllistää, kaikille toivotaan malttia. Keskustelua herätti koronarokotusten järjestäminen ja priorisointi riskiryhmille ja omaishoitajille.

Sosiaali- ja terveystoimiala: Korona-rokotukset etenevät epidemiologisen priorisoinnin mukaisesti, tehostetussa palveluasumisessa ikääntyneet asiakkaat, koko henkilökunta ja vammaiset rokotetaan. Rokotteita on saatu rajallisesti. Ikäihmisistä vammaisista aloitetaan, 5 ryhmässä riskiryhmäläiset. Rokotusmatkoihin voi käyttää vapaa-ajan kuljetuspalvelumatkoja, kunnes tulee tietoa muusta. Keskustelussa toivottiin tietoa, onko isojen massarokotuspaikkojen lisäksi riskiryhmät voisi saada rokotuksia turvallisemmin terveysasemalta. Tuotiin esiin, että yli 50-vuotiaat kehitysvammaiset henkilöt ovat riskiryhmää.

Vammaispalveluissa käynnistyy tiistaina 2.2.2021 [puhelimella vammaisneuvonta](#), jonka yhteystiedot ovat: puh: 09 310 32889. Neuvonta on avoinna ma-to klo 9-11 sekä to 12-14. Muina aikoina voi jättää soittopyynnön. Vammaisneuvonnan sähköposti on: sote.vammaisneuvonta@hel.fi. Vammaissosiaalityöhön ollaan saamassa muutama uusi vakanssi, kaksi sosiaalityöntekijä ja neljä sosiaaliohjaajaa, joista pari sosiaaliohjaajaa menossa vammaisneuvontaan muutaman kuukauden kuluttua. Neuvontapalvelua sekä asiakasosallisuutta kehittävä projektisuunnittelija Jaana Hovi on kutsuttu vammaisneuvoston 25.5. kokoukseen.

Kaupunkiympäristön toimiala: Ajankohtaisena asiana puhuttaa lumi ja talvikunnossapito, menee ainakin kuukausi lumen pois ajamisessa. Esteettömyysasiamies osallistui kaupunginkanslian laajennetun viestinnän johtoryhmän kokouksen keskusteluun saavutettavuuslinjauksista. Kaupungin digijohtoryhmä selvittää saavutettavuuden vastuunjaon ja omistajuuden ja saavutettavuusverkosto keskustelee asiasta. Kielelliset asiat kuuluvat viestintäosastolle, kuten myös viittomakielen ja kirjoitustulkkauksen järjestäminen. Tiedoksi kaupungin [vastaus eduskunnan oikeusasiamiehelle](#) ja [selvitys yhdenvertaisuusvaltuutetulle koskien viittomakielen käyttöä koronatiedottamisessa](#).

Helsinki kaikille –sivuille on lisätty [uudistetut oppaat](#): esteettömyys päiväkodissa ja koulussa ja esteettömyys uimahallissa sekä induktiosilmukkaoppaat. Kaupunkiympäristön toimialan Rakennukset ja yleiset tilat –yksikkö on organisoitu uudelleen ja on perustettu hankintayksikkö.

8.

Vammaisneuvoston toimintakertomus ja –suunnitelmat

Hyväksyttiin vammaisneuvoston [toimintakertomus vuodelta 2020](#) (liite), määräraahakemus sekä [kevään 2021 vammaisneuvoston suunnitelma](#).

9.

Osallistumiset

Susanna Haapala, Leena Simola-Nikkanen, Kristiina Karhos osallistuivat: Sote-uudistus -hankkeet ja järjestöyhteistyö Helsingissä –etätilaisuuteen 19.1. Susanna Haapala muistutti, että [Vammaisfoorumi ry](#) on antanut vammaisten henkilöiden palvelujen huomioimisesta sote-valmistelussa koskevia lausuntoja,

joita Helsingin toivotaan ottavan huomioon. Sote-uudistuksen yhteisvalmisteluun toivotaan asiakkaita osallistavia työpajoja ja pyöreän pöydän keskusteluja.

Pirkko Hyvärinen ja Anneli Salmevaara osallistuivat: Liikenneturvallisuuden etätööpajaan 25.1.

Kristiina Karhos kertoi Uudenmaan vammaisneuvostojen yhteistyöryhmä UVA:n kokoontumisesta 14.1., jossa aiheina olivat mm. Kehitysvammaisten hoitopolut – hanke, sekä vastaaminen sote-lakien lausuntopyyntöön. Lokakuun kokouksessa oli keskusteltu vammaisneuvostojen osallistamisesta kuntien ja alueiden sote-valmisteluissa. Seuraava UVA:n etäkokous pidetään 3.3. klo 17.00.

10.

Muut esille tulevat päätösaasiat

Vammaisneuvoston [lausunto: erityisuimakortin myöntämisperusteiden päivittämisestä ja hinnan muuttamisesta](#) (3.1.)

Todettiin, että [kulttuurin ja vapaa-ajanlautakunta on päättänyt 19.1.](#) pitää erityisuimakortin myöntämiskriteerit ennallaan. Erityisuimakortin hinta korotetaan 60,- euroon 1.8.2021 alkaen.

11.

Tiedotusasiat

[Vammaisneuvoston esitteitä](#) ja [jäsenliitettä](#), painetaan 200 kpl A5-kokoa ja 100 kpl A4-kokoa. Vammaisneuvoston jäsenille lähetetään esitteitä sekä kaupungin toimipisteisiin.

Kaupunginkanslia järjestää vammais- ja pitkäaikaissairausyhdistyksille kuulemisen koskien vammaisneuvoston toimintaa. Yhdistysten edustajat on kutsuttu etäkuulemistilaisuuteen ti 16.2. klo 17-19. Sekä kuulemistilaisuudessa että 16.2. - 14.3. välisenä aikana Kerro Kantasi –alustalla avoimessa kyselyssä on mahdollisuus antaa näkemyksiä vammaisneuvoston toiminnasta, arvioida toimintaa, tulevista tehtävistä ja kokoonpanosta. Valmisteluun voi lähettää ehdotuksia kysymyksistä Tiina Lappalaiselle: tiina.lappalainen@hel.fi . Kutsu kuulemistilaisuuteen on lähetetty myös vammaisneuvoston jäsenille, ilmoittautumiset 12.2. mennessä vammaisasiamies@hel.fi.

[Tiedoksi kokouksen jälkeen Helsingin Sanomissa 27.1.2021 julkaistu vammaisneuvoston jäsenen [Timo Marteliuksen mielipidekirjoitus](#).]

12.

Seuraava kokous

Seuraava vammaisneuvoston kokous on ti 2.3.2021.

13.

Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja kiitti kaikkia aktiivisesta osallistumisesta keskusteluun ja päätti kokouksen klo 16.23.

Justus Mollberg
puheenjohtaja

Tiina Lappalainen
sihteeri, vammaisasiamies

Muistion tarkastivat

Samuli Tsupari

Aulikki Rautavaara